

Dagthema: IJk je kompas, zet je koers uit

Overweging 2 juli 2017 – Henk Kemper

Lector: Liesbeth Broekhoff

“... We leven in een tijd van een grote toestroom van mensen,
vluchtelingen die hún ster achterna reizen.
Op zoek naar kwaliteit van leven.
Niet allemaal op de vlucht voor geweld,
maar allen op zoek naar een waardig bestaan.
Zou Jezus ook met hen gaan eten? ...”

Eerste lezing uit Jeremia's brief aan de ballingen 29:8-9

Tweede lezing: Romeinen 6: 1-4, 9-11

Derde lezing: Lukas 15: 1-10

Openingsgebed

Aan God, de Enige en Eeuwige,
die Zijn woord in ons heeft gelegd.
Aan de ene Mens,
de man van Nazareth,
onze tochtgenoot ten leven.
Aan de Geest die ons bijeen brengt,
ons bezielt en inspireert,
dragen wij dit uur op.
Dat we elkaar mogen ontmoeten,
bemoedigen en verrijken
op ons pad naar waarlijk leven.
Amen.

Lied

Simone Huisman / Tom Löwenthal

Altijd Aanwezige,
cirkel en kern van mijn leven,
jij trekt aan en omhult.
Ruimte van liefde,
nodig mij uit
om binnen te gaan.

Welkom en inleiding

Goedemorgen, mede namens Liesbeth, hartelijk welkom in deze viering van woord en delen. Fijn jullie allemaal weer te zien. Of je hier vaak komt, af en toe of voor de eerste keer: ik hoop dat we je een uur van bezinning en rust kunnen bieden. In dit Godshuis en bij deze gemeenschap ben je altijd welkom. Deel mee in onze vreugde en onze betrokkenheid, onze aandacht en onze zorg voor elkaar.

pag. 1

Oecumenische
Basisgemeente **De Duif**

© Oecumenische basisgemeente De Duif, Amsterdam – www.deduif.net - info@deduif.net
Deze tekst is bedoeld voor persoonlijk, niet-commercieel gebruik, zoals voor studiedoeleinden.
Elke vorm van herpublicatie van (een deel van) de inhoud van deze tekst zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de maker is verboden.

Het thema van vandaag luidt: "IJK je kompas, zet je koers uit." Fred heeft weer een fantastische afbeelding gevonden die alles te maken heeft met navigatie en je weg vinden. Lezingen vandaag van de hand van Jeremia, Paulus en Lukas. Jeremia waarschuwt ons voor valse profeten die zeggen te spreken namens God. Paulus schrijft aan de Romeinen over de betekenis van de doop, dood en leven en de macht over zonde en hoe zonde te verslaan. Lukas tekende de door Jezus vertelde verhalen op. Verhalen die allemaal demonstreren dat mensen er zijn voor mensen.

Dat je zorg en aandacht voor elkaar moet hebben.

Wat zei ik aan het begin van deze viering: deel in onze vreugde en betrokkenheid, onze aandacht en onze zorg voor elkaar.

Met onze bedoelingen op dat punt is meestal niets mis. Maar met het vormgeven aan die zorg en aandacht loopt het wel eens anders dan je wilt. Want de waan van de dag en de druk van de agenda verstoren onze goede voornemens.

Het is goed om op een doordeweekse zondag dan de tijd te nemen en te reflecteren op onze bedoelingen en hoe we vormgeven aan die bedoelingen. Hoe gaan we er mee om.

Goed dat je vandaag bent gekomen om samen te vieren, na te denken, mee te zingen.

Tijd voor jezelf, een rustpunt in de week.

Laten we onszelf eerst een moment van rust gunnen om dan open te staan voor onze schepper en zijn bedoelingen.

Lied: Uittochtlied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

1. Koor 2. Allen

Alsof de richting ons werd ingeschapen
gaan wij de onbegonnen lange weg.
Een harde dienst is van ons afgenomen.
Vrijheid van spreken is ons aangezegd. (2x)

K: Sprekend alleen zullen wij op Hem lijken,
die sprak: 'Het worde licht, Ik zal er zijn'.
Nog eeuwen en wij zullen woorden vinden,
nieuwe, zonsopgang boven de woestijn.

A: Er zal een land zijn, uit de zee gespaard.
Er zullen mensen zijn, uit ons geboren.
De grond zal nog de grond zijn, het gezaaide
zal sterven en ontbloeien. Het wordt zomer.

K: En het wordt winter. En de afgrond daalt
over de aarde, diepe zee van eeuwen
waarin wij weg zijn. En weer zullen slaven,
uit ons geboren, om bevrijding schreeuwen.

K: En weer zullen slaven, uit ons geboren,
om bevrijding schreeuwen. (4x)

A: En weer zullen slaven, uit ons geboren,
om bevrijding schreeuwen.

Lezing uit Jeremia's brief aan de ballingen 29:8-9

De machtige Heer, de God van Israël, zegt: 'Laat je niet bedriegen door jullie profeten en waarzeggers. Luister niet naar de dromen waarover ze jullie vertellen. Want ze doen alsof ze namens mij spreken, maar dat is een leugen. Ik heb hen niet gestuurd!'

Lezing: Romeinen 6: 1-4, 9-11

De zonde beheerst ons leven niet meer

Wat is nu de conclusie? Moeten we verkeerde dingen blijven doen, zodat God steeds kan laten zien hoe goed hij voor ons is? Nee, natuurlijk niet! De zonde heeft geen macht meer over ons. Dan moeten wij dus ook niet doorgaan met het doen van verkeerde dingen!

Jullie weten wat de doop betekent. De doop laat zien dat we bij Jezus Christus horen. Door onze doop zijn we eigenlijk samen met hem gestorven en begraven. En door onze doop leven wij nu als nieuwe mensen. Want Christus leeft! Onze machtige Vader heeft hem laten opstaan uit de dood. Dit is zeker: Christus is opgestaan uit de dood, en hij zal nooit meer sterven. Want de dood heeft geen macht meer over hem. Door zijn dood heeft Christus voor altijd een eind gemaakt aan de macht van de zonde. Nu leeft hij tot eer van God.

Zo is het ook met ons. Ons oude ik is gestorven, dus de zonde heeft geen macht meer over ons. Wij leven tot eer van God, want we horen bij Jezus Christus.

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

1.Koor 2.Allen

Herschep ons hart, heradem ons verstand,
dat wij elkaar behoeden en doen leven.

Maak ons tot uw gemeente,
wees de stem die ons geweten wekt.

Verberg u niet, verberg u niet.

Lezing: Lukas 15, 1-10

Jezus geeft voorbeelden

Alle tollenaars en slechte mensen kwamen naar Jezus luisteren. De farizeeën en de wetsleraren klaagden daarover. Ze zeiden: 'Jezus gaat om met slechte mensen, en hij eet zelfs met ze!' Daarom gaf Jezus dit voorbeeld. Hij zei: 'Stel dat je honderd schapen hebt, maar je raakt er één kwijt. Dan ga je dat ene schaap toch zoeken? Je laat de 99 andere schapen achter in het veld. En je gaat dat ene schaap zoeken totdat je het vindt. Als je het schaap gevonden hebt, dan ben je blij. En je draagt het op je schouders naar huis. Thuis roep je de burenen en je vrienden. En je zegt: 'Laten we feestvieren! Want ik heb het schaap gevonden dat ik kwijt was.' Luister naar mijn woorden: Zo is het ook met God in de hemel. Hij is heel blij met één slecht mens die zijn leven verandert.

Meer nog dan met 99 goede mensen die hun leven niet hoeven te veranderen.'

Jezus zei ook: 'Stel dat een vrouw tien zilveren munten heeft, maar er één kwijtraakt. Dan gaat ze die toch zoeken? Ze doet een lamp aan en veegt haar huis totdat ze de munt vindt. En als ze hem gevonden heeft, dan roept ze haar vriendinnen en de burenen. En ze zegt: 'Laten we feestvieren! Want ik was mijn zilveren munt kwijt, maar ik heb hem gevonden.'

Luister naar mijn woorden: Als één slecht mens zijn leven verandert, zijn de engelen van God net zo blij als die vrouw.'

Overweging

Drie lezingen krijgen we vandaag voorgeschoteld die op het eerste gezicht misschien wel een wat belerend tintje hebben.

Of moet ik zeggen: een waarschuwend karakter.

De profeet Jeremia, overigens al vóór zijn geboorte door God tot Profeet bestempeld, zo wil de oude uitleg, die profeet Jeremia richtte zich tot de ballingen in Babel. Hij leefde voor en na de val van Jeruzalem. En hij had heel wat af te klagen. Niet voor niets komt het woord jeremiëren, een oud Nederlands woord dat je niet vaak meer hoort, van zijn naam.

Jeremiëren is: klagen zoals Jeremia.

In zijn brief waarvan we vandaag een piepklein stukje lezen probeert hij de ballingen bij de les te houden. Ze wonen in hun ballingschap namelijk in een rijk met andere gewoonten en rituelen. Jeremia waarschuwt de koningen Josia, Jozakim en Sedekia voor de gevolgen van hun slechte gedrag. Ze volgen God niet. Zij niet en ook het volk niet. Alle reden dus om 'het eigen volk' bij de les te houden. Hij roept ze op om op hun eigen beoordelingsvermogen af te gaan. Hij zegt: "Laat je niet bedriegen door jullie profeten en waarzeggers. Luister niet naar wat ze je voorspiegelen. Ze dóen alsof ze namens mij spreken, maar dat is een leugen. Ik heb ze niet gestuurd."

Je vraagt je af hoe de luisteraars zullen hebben gereageerd. Een profeet die bij herhaling onheilspellende dingen zegt en daarover zegt dat hij spreekt namens God. Zo'n onheilspreeker loopt het risico dat zijn boodschap niet graag wordt gehoord.

Maar Jeremia's doel is juist het volk bijeen te houden en hen te richten op de oude vertrouwde God uit het vaderland.

Té behoudend

In ballingschap loop je immers risico's. Je kunt vasthouden aan je eigen tradities en gebruiken. Je kunt daarin ook doorslaan en té behoudend worden.

Maar je kunt ook te veel onder invloed komen te staan van je omgeving. Dan is de kans groot dat je jezelf en je eigen waarden verliest. Je hebt dan je eigen morele kompas nodig, je eigen beoordelingsvermogen om koersvast te blijven.

Paulus schreef ook een brief; aan de inwoners van Rome. Met de brief kondigde hij feitelijk zijn komst naar Rome aan.

In de brief grijpt hij ook de gelegenheid aan om 'zijn evangelie' uiteen te zetten. En zijn evangelie heeft als basis de gedachte dat het heidendom en ook het jodendom beide onmachtig zijn om de mens te bevrijden van zonde. Lees er de eerste drie hoofdstukken van de brief maar eens op na, als je wilt. Paulus zegt: het heil voor de mens komt slechts van God dóór Christus. Jezus dus als intermediair tussen God en de mensen. In de tekst van vandaag neemt hij ons mee in deze redenering. En je hebt er al je aandacht bij nodig, want het is best een ingewikkelde redenering van een overtuigd schrijver.

Hij schrijft: "Moeten we de verkeerde dingen blijven doen, zodat Gods steeds kan laten zien hoe goed hij voor ons is?"

Uitverkoren betweters

Nee, natuurlijk niet. De zonde heeft geen macht meer over ons." Wat een arrogantie! Door dit te zeggen plaats je jezelf behoorlijk boven anderen. En dan nog eens wat, wie zijn die mensen waarover de zonde geen macht meer heeft. Is dat een uitverkoren stelletje betweters en volgers die trouw in de leer zijn? Nee, zegt hij vervolgens, jullie weten wat de doop betekent. En daarop voortbordurend redeneert hij dat je door de doop volgeling bent van Jezus. Dat je je aansluit bij zijn verkiezingsprogramma van mensen die het goede doen en voor hebben met hun naasten.

Toegegeven, hij zegt het wat gezwollen met zinnen zoals: “We zijn eigenlijk samen met hem gestorven en begraven. En door onze doop leven we nu als nieuwe mensen.” Ik neem de vrijheid om het een wat gewonere vertaling te geven. In mijn beleving is het een keuze om je gedoopt te weten. Ik zeg bewust, je gedoopt te weten, omdat er natuurlijk talloze mensen zijn die als kind, als zuigeling werden gedoopt. En dan ben je je toch iets minder bewust van de dingen die gebeuren. Veel mensen haken af van de kerk om tal van redenen die ik hier verder maar buiten beschouwing laat. Maar velen van ons zien de doop wellicht als een ondersteuning, een aansporing om de woorden van het evangelie in praktijk te brengen. In die zin is ook daardoor sprake van een keuze. Ooit heb je je of ben je aangesloten bij de grote groep van mensen die de idealen willen volgen waar Jezus voor leefde en waardoor hij uiteindelijk ter dood werd gebracht. Daarvoor hoef je, God zij dank, niet meteen samen met Christus te sterven en begraven te worden, om Paulus nog maar even aan te halen.

De boodschap is veeleer: blij praten over de ideale wereld die we samen vorm kunnen geven. En laat het niet bij praten alleen, maar handel er ook naar.

Je zou kunnen zeggen dat een dergelijk besluit je koers in het leven bepaalt.

Poolster

Voor op het boekje staat een afbeelding van de Poolster. De noordelijke ster die in vroeger tijden, de tijd van voor geavanceerde navigatiesystemen, door voornamelijk scheepslui werd gebruikt om hun richting te bepalen. De poolster is de enige ster die gedurende de nacht niet van plaats lijkt te veranderen. Wat je noemt een vast baken dat zekerheid geeft en houvast. Zo kun je in overdrachtelijke zin ook kijken naar de koers die jij in het leven wilt varen. Voor ons kan dat funderen op de idealen van Jezus van Nazareth.

We lezen dat Jezus omging met tollenaars en slechte mensen. Schandelijk, vindt zijn omgeving. “Hij eet zelfs met ze.”

Een dergelijk oordeel wordt volgens mij slechts ingegeven door mensen die vasthouden aan het oude, het starre, het onveranderbare. Het stelt ze niet open voor een andere manier van doen. Het belemmert ze om in contact te komen met anderen. De vorm is belangrijker geworden dan de inhoud. Maar Jezus was er een meester in om de mensen op het verkeerde been te zetten. Wie het kon en wilde zien, begreep dat het hem ging om de verandering naar een leefbare wereld waar plaats en acceptatie is voor iedereen.

En hij zegt ons in de voorbeeldverhalen die we lezen dat ieder mens telt. In het verhaal van het schaapje gaat het over één kwijtgeraakt schaap dat het waard is om gezocht te worden. Of de munt die het waard is om gevonden te worden.

Éen en dezelfde geest

Allebei aanleiding om feest te vieren. Overigens volgt op deze twee voorbeeldverhalen het overbekende verhaal van de verloren zoon die, nadat hij het geld van zijn erfenis verbraste, liefdevol opnieuw wordt ontvangen door zijn vader.

Verhalen met één en dezelfde geest: zorg voor elkaar en ondersteun elkaar. Verdraag elkaar en luister naar elkaar. Zoek niet naar verschillen, maar wordt wijs en rijk van onze overeenkomsten. Kom in actie: wacht niet op een goede dag, maar máák er een.

We leven in een tijd van een grote toestroom van mensen, vluchtelingen die hún ster achterna reizen. Op zoek naar kwaliteit van leven. Niet allemaal op de vlucht voor geweld, maar allen op zoek naar een waardig bestaan. Zou Jezus ook met hen gaan eten? En wat doen wij. Hoe open staan wij voor de ontvangst van de vreemdeling, de onbekende. Hoe zien we hen? Als gelukszoekers of als uitvreter? Onze koers daarin bepalen we zelf. Je zult mij niet horen zeggen dat het allemaal

gemakkelijk is en eenvoudig oplosbaar en geen problemen geeft. Maar als we het vraagstuk afzetten tegen de woorden van Jezus van Nazareth, dan weten we hoe we ook zouden kunnen denken.

Ik las ergens: de rijke is niet gelukkiger dan hij die genoeg heeft. Hoe waar is dat. De vraag is hoe we ons geluk kunnen omzetten in een rijk gevoel voor de ander. Laten we bij ons doen en laten steeds de afweging maken wat we doen in het belang van elkaar. Laten we koersvast zijn en ons laten leiden door de juiste ster. Moge uit onze daden onze koers blijken.

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in de Eeuwige
naar Wiens gelijkenis ik geschapen ben.
Ik geloof in Jezus, die voor ons geboren,
gestorven en verrezen is.
Die mij leert hoe te leven.
Ik geloof in Zijn goedheid zonder einde.
Die mij in mijn verdriet, in mijn twijfel,
door middel van mensen om mij heen overeind helpt
om weer verder te gaan op mijn weg door het leven.
Ik geloof dat ik Zijn verhaal altijd door kan vertellen
en dat de Heilige Geest in mij verder werkt ten einde toe.
Ik geloof dat Jezus' leven zinvol is geweest
en dat Zijn voorbeeld mij zal inspireren.
Ik geloof in de gemeenschap
die dit geloof wáár probeert te maken.
Amen.

Intenties

Lied: Naar Psalm 16

t & m: Bernard Huijbers

Antifoon:

God bewaar mij
als ik mijn toevlucht bij u zoek.

Refrein:

Die ik mijn Heer noem staat mij voor ogen,
ik wankel niet, zijn hand houdt mij vast.

Ik zeg tot de Heer: Gij zijt mijn Heer.
Gij gaat mij te boven, ik kan er niet bij,
maar kies voor degenen die hier op aarde
zijn zoals Gij.

Refrein: Allen

Niets wil ik weten van hen die betalen
met bloed en offer aan hun idool.
U zal ik erven, u mag ik drinken,

Gij zijt mijn lot, vruchtbare grond.

Antifoon + Refrein: Allen

U zal ik loven, Gij die mij raadt schaft,
stem in mijn binnenste, licht in mijn nacht.
Ik kom tot mijzelf en zonder angst leg ik mij neer:
Gij laat niet toe dat ik val in het niets.
Refrein: Allen

Gij zult mij leren te overleven.
Onder uw ogen leef ik op.
Koesteren zult gij mij in uw hand.
Antifoon + Refrein: Allen

Nodiging, breken en delen van brood en wijn

Het teken dat Jezus naliet is een teken van verbond. Ingesteld op de laatste avond van zijn leven. Als we dit teken navolgen, zoals hij vroeg, betekent het dat we in zijn navolging de wereld een goede en veilige plek willen laten zijn. Een plek waar iedereen recht van leven en spreken heeft. Dat we Jezus' idealen in praktijk willen brengen. Dat wordt uitgedrukt in het mee-delen in het teken van brood en wijn.

Komt allen, wie je ook bent, waar je ook vandaan komt, welke achtergrond je ook hebt. In deze gemeenschap maken we geen onderscheid, want wat telt is onze gelijkgerichtheid om de talenten die je hebt gekregen in te zetten voor elkaar. Voel je dus heel welkom en kom maar. Alles staat klaar.

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Liefde. Liefde.
Liefde, lichaam van zon
zachtheid van de sterke
liefde ziel van ontferming.

Woord lankmoedig en trouw
fijner dan fijngoud
zoet als de zoetste honing.

Tienvoud in ons midden, water uit de rots,
vogels uit de hemel, land ons beloofd,
wijnstok, oogst van tarwe, brood der armen.

Woord in ons vlees,
rots van erbarmen,
sterk als de dood ben je. (2x)

Liefde. Liefde.

Gedachten bij het thema

Ik kom nog even terug op de lezing van daarnet uit de brief van Paulus aan de Romeinen.

Elke maandag bereiden wij een viering voor tijdens de liturgie-avond.

Afgelopen maandag dus ook om, oa, met Henk dit uur voor te bereiden.

De voorganger heeft soms al iemand gevraagd om lector te zijn, maar vaak gebeurt dat ook ter plekke. Henk vroeg mij dus om vandaag mee voor te gaan, dat doe ik graag. Hij had de teksten en thema voorbereid en vroeg mij deze te lezen.

Ik las uit Romeinen voor, en het eerst wat in mij opkwam was dat mijn vader deze tekst ook vast goed kende en heel mooi heeft gevonden. Dan ga je daar zelf nog eens over nadenken waarom hij dat nou zo mooi zou hebben gevonden.

Het is het standvastige geloof wat spreekt uit de brief van Paulus. Het zeker weten God te hebben gevonden en het leven van Christus na te leven. Daar kun je jaloers op worden.

Voor mijn vader de wetenschap dat Christus door zijn dood een einde maakte aan de macht van de zonde. Mijn vader wist dat zeker!

Zo'n liturgie-avond is zo gek nog niet!

Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd;
uw koninkrijk kome;
uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Lied: Naar Prediker

Huub Oosterhuis / Henri Heuvelmans

Tijd van vloek en tijd van zegen,
tijd van droogte, tijd van regen,
dag van oogsten, tijd van nood,
tijd van stenen, tijd van brood,
tijd van liefde, nacht van waken,
uur der waarheid, dag der dagen,
toekomst die gekomen is,
woord dat vol van stilte is.

Tijd van troosten, tijd van tranen,
tijd van mooi zijn, tijd van schamen,
tijd van jagen nu of nooit,
tijd van hopen dat nog ooit.
Tijd van zwijgen, zin vergeten,
nergens blijven, niemand weten.

Tijd van kruipen, angst en spijt,
zee van tijd en eenzaamheid.

Wie aan dit bestaan verloren
nieuw begin heeft afgezworen,
wie het houdt bij wat hij heeft,
sterven zal hij ongeleefd.

Tijd van leven om met velen
brood en ademtocht te delen.

Wie niet geeft om zelfbehoud,
leven vindt hij honderdvoud.

Wegzending en zegenbede

We zijn aan het einde gekomen van deze viering.

Bedankt voor jullie aanwezigheid. Iedereen die voor en achter de schermen werk hebben verricht, bedankt. Zonder elkaar kunnen we het immers niet.

We hadden het over het maken van keuzes. Die maak je helemaal zelf. De kunst is om, binnen de thematiek van vandaag, trouw te blijven aan je eigen keuzes. Daarbij kunnen we niet buiten de onmisbare zegen van de Allerhoogste.

De Allerhoogste die onze monden, onze handen en onze voeten richt op de weg van de Vrede. Laten we bedacht zijn op wat we zien en onze daden daarop afstemmen.

Moge de Eeuwige ons zegenen en behoeden.

Moge de Eeuwige het aangezicht over u lichten en u genadig zijn.

De Eeuwige verheffe het aangezicht over u en geve u vrede.

Lied

Juut Meijer / Tom Löwenthal

Hore mijn oor het ongehoorde,
dat ik bedacht ben op wat ik zie,

onze monden dat zij vrede roepen,
onze handen dat zij troosten.

Dan zullen mijn voeten gaan waar liefde is,
mijn hart overvloeien van vreugde.

